

AARHUS TEATER

AARHUS TEATER
DIREKTION: POUL PETERSEN

TEKSTBIDRAG:

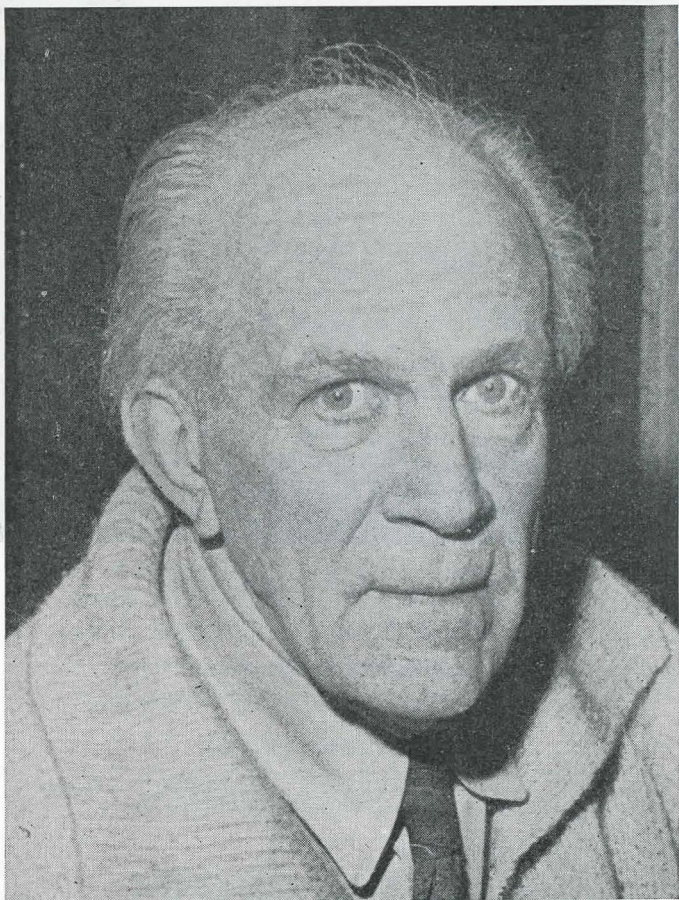
Svend Methling:

LIDT OM „MACBETH“S AKTUALITET

LANDSDELSSCENERNES REPERTOIRE

SVEND METHLING
aftenens oversætter og iscenesætter

Lidt om »Macbeth«s aktualitet

Shakespeare er født på en tid, da overklassen endnu åndeligt og moralsk sprang ud af folkets ligefremme instinkter – det var først i de følgende århundreder det forhold indtraf, at visse særlig moralske eller anstændige tilbageholdenheder blev sat i forbindelse med, gjort til kendemærke på en social klasseforskel. – En økonomisk bedrestillet overklasse tog patent på begreberne »anstand«, »sømmelighed« – om man vil »fornemhed«, og derved blev ønsket om at svinge sin familie, sit sociale lag op til at blive anerkendt mellem de fine, til en løftestang for anstand og moral – men derved – i et kapløb om at blive »allerfinest« – overeksponerede man moralfølelsen så stærkt, at man ganske simpelt hverken kunne tale om – endsige bringe ganske naturlige ting på tryk eller frem i rampelyset. –

Dette skisma indenfor Europas kulturliv – dette skel mellem overklasse og underklasse i form af »dannelse« eller ikke – skal vi sige »anstændighed« eller ikke, tog først fart under Ludvig d. 14., tog helt overhånd under den tyske borgerlige romantik og nåede sit klimax under dronning Viktoria i England. – Og teatret fulgte med i denne – åh, så ærbare og triste udvikling – det syntes fuldstændig at have glemt sit udspring og gik mere og mere borgerlig-

hedens ærinde – trekantkomedierne – de ægteskabelige debatter – kort sagt dagligstueproblemerne dominerede teatrenes repertoire – *blod* var efterhånden blevet til kamilleté – *rus* til små, stille kæfarter – *mord* var ved at blive komisk på en scene – for ikke at tale om *genfærd* og *hekse* – det var »teater« (ja, helt op til vor tid har jeg hørt dette ord brugt som udtryk for dyb foragt –). *Lidenskab* blev sex-appeal og *elskov* et uartigt ord, Terphiskærren skumplede af sted behængt med fløjelsgardiner og klunker som en ligvogn fra 80'erne.

Det er i denne periode vore hjemlige populære oversættelser af Shakespeare er blevet til – prægede af Oehlenschläger – Hauch – Ingemann m. fl. (Uden forkleinselse af disse digtere, men om det, at man bruger deres efterladte sproglিকেheer).

Og ikke nok med, at disse oversættelser blev gennemromantiserede, næh, man digtede ligefrem om på de mere krasse og saftige steder – udelod simpelt hen hele episoder – sprang over udtryk som var for »stærke« – ting, man umuligt kunne sige fra en scene, hvis publikum udelukkende bestod af en lille klike dannede og såre moralske mennesker (*ud ad til*, i hvert fald).

Man har et glimrende eksempel i Schillers omdigtning af portnerens scene i Macbeths 2den akt – denne Helvedskarl er blevet en from natvægter, der på sin runde synger en salme: »Den mørke nat forsvunden er, Skylærken slår i Morgenskær« – herhjemme sat i musik af Weyse i Foersoms oversættelse – kendt og elsket af de forrige generationer som »Borgvægterens sang fra Macbeth« – så vidt jeg ved stod

den i »Den gl. Salmebog«. Lidt mere plads og man kunne nævne utallige eksempler på en sådan vandalisme –

Først i vort århundrede, da vesteuropæisk underklasse begynder at stikke den åndelige snude op i de »ophøjedes« vandskorpe – forøvrigt uden at blive altfor imponeret – og da de »ophøjede« påny mærker, at de er i slægt med folkets naturlige kød og blod, synes dette bigotteri – denne mimosemoral at være ved at falde bort og synke ned i sit naturlige leje igen – befriet også af andre factorer, først og fremmest de to verdenskrige. – Mon ikke tiden derfor er inde til, at Shakespeare trænger til en ny oversættelse – jeg tror endda, det er på høje tid – for mit eget vedkommende – mine to sønner og nu et barnebarn, der blev student for et par år siden – vi kunde simpelthen ikke aftvinge Shakespeare nogensomhelst interesse, før vi kom så vidt, at vi kunne læse ham på originalsproget – så først gik hans storhed op for os – og Gud ved, om det ikke er gået mange på den måde – og for nu at blive ved »Macbeth«, så er det min faste overbevisning, at de to krige har givet os et helt nyt syn – har åbnet vore øjne for den mentalitet, der ligger til grund for hele dette drama: en voldsom lidenskabelig og kynisk eruption af de simpleste begreber: kærlighed og had – mistænksomhed og blond tillid – mord og angst – og overtro. Aldrig har Macbeth haft en så uhyggelig aktualitet som nu –

Sagde jeg overtro?

Ja, selv for en moderne tilskuer tror jeg disse troldkvinde eller heksesøstre – disse magiske kunster helt igennem lader sig føle og forstå som en parallel til *vor* tids overtro

– *vor* tids tankegang – *vore* talemåder om de sjælelige foreteelser, *vi stadig væk ikke* forstår, men blot har lavet nye gloser for i den overbevisning, at de bør være forståelige – om de så aldrig er nok så uigennemskuelige.

Når fortiden talte om magiske påvirkninger, om »et ondt øje«, om »hekse« og deres overnaturlige meddelelser – siger vi i stedet for »instinkt, drift – kompleks – sjælssår – kompensation – tankeoverførelse eller lign.

Freud og mange andre har sat disse gloser i system og skabt smukt sammenhængende tankegange. Og disse tankegange *er* måske mer eller mindre rigtige, det tror vi i *vor* tid. I hvert fald stemmer de med hele *vor* øvrige overbevisning, altså med det af *os* konstruerede verdensbillede.

Men strengt taget er de vel ligeså ubevidste som Shakespeare tidens teori om *hekse* og overnaturlige tilskyndelser. Begge dele har den skiftende tidsånds fortolkning af det tadig lige vanskelige faktum, at et lille spædt menneskebarn fødes og dies, men senere viser sig at slå ihjel, skabe kongemord og grufuld historie. – Hvordan kan det gå til, at et menneske kan være sådan, skønt de fleste af os dog er så betryggende almindelige?

Vor tid svarer: sjæleligt trauma i barnealderen – falsk kompensation af det fortrængte o. s. v., o. s. v. Og så sætter vi Macbeth i psykopat forvaring med den forklaring.

Shakespeare svarer altså: Den glubske naturs opmuntring ved det overnaturlige – d. v. s. det uforståelige, det er digterens dristige syn, der *billedligt* rammer sandheden bag den menneskelige forvrængning og selvødelæggelse.

Og den forklaring er meget mere tydelig og meget mere

malerisk end de gloser, vor tid har forputtet det samme i:
komplekser og fortrængninger –

Det er Shakespeares geni, som også på dette punkt har
vist sig levende – udover tidsbegrænsning, udover tanke-
skifte.

Videnskabelige etiketter holder måske hundrede år, før
de afløses af nye. –

Shakespeare lever.

ERNO MÜLLER

MIME FØNSS

MACBETH

WILLIAM SHAKESPEARE

Oversat og iscenesat af SVEND METHLING

Dekorationer: *Erik Aaes*, udført af *Jens-Anker Olsen*

Kostumer: *Erik Aaes*, udført af *Maria Deleuran*

Personerne i den rækkefølge de forekommer:

Første heks	<i>Elna Brodthagen</i>
Anden heks	<i>Ruth Brejnholm</i>
Tredie heks	<i>Elin Reimer</i>
Duncan, konge af Skotland	<i>Jørgen Fønss</i>
Malcolm } hans sønner	{ <i>Troels Munk</i>
Donalbain }	{ <i>Torsten Fønss Petersen</i>
Menteith	<i>John Hahn-Petersen</i>
Ross	<i>Wm. Knoblauch</i>
Lennox	<i>Preben Harris</i>
Caithness	<i>Lars Lunøe</i>
Macbeth	<i>Erno Müller</i>
Banquo	<i>Gyrd Lofqvist</i>
Lady Macbeth	<i>Mime Fønss</i>
Seyton	<i>Fritz Brun</i>
Fleance, Banquos søn	<i>Eivind Fønss Petersen</i>

Portneren	<i>Poul Petersen</i>
Macduff	<i>Ulf Stenbjørn</i>
Første morder	<i>Harald Hejst</i>
Anden morder	<i>Peter Eszterhas</i>
Tredie morder	<i>Frode Sørensen</i>
En skotsk læge	<i>Gunnar Stryhn</i>
En tjener	<i>Poul Gulstad</i>
Lady Macduff	<i>Lise Wolst</i>
Lady Macduffs søn	<i>Jesper Lorentzen</i>
Et bud	<i>Harald Møller</i>
En kammerjomfru hos lady Macbeth ..	<i>Karen Lund</i>
Gamle Siward	<i>Paul Smyrner</i>
Unge Siward	<i>Ole Wegener</i>
En soldat	<i>Christoffer Bro</i>

Skuepladsen er Skotland, til dels England

Største ophold efter 3. akt - Spilletid ca. 2¾ time.

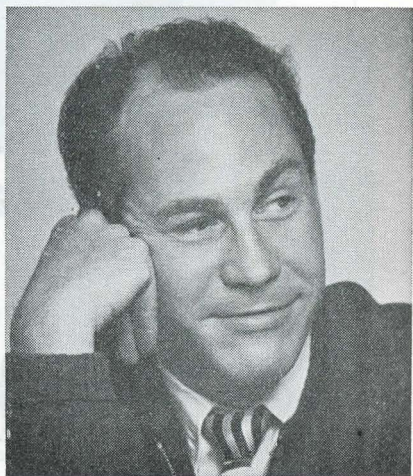
Jørgen Fønss

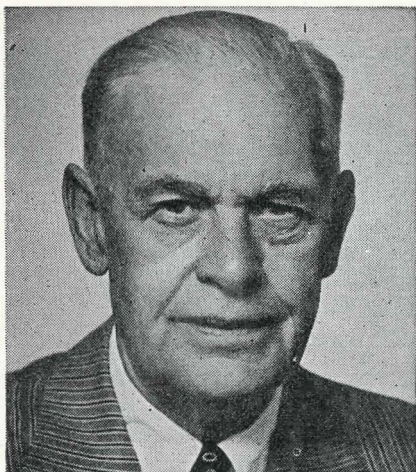
Ulf Stenbjørn

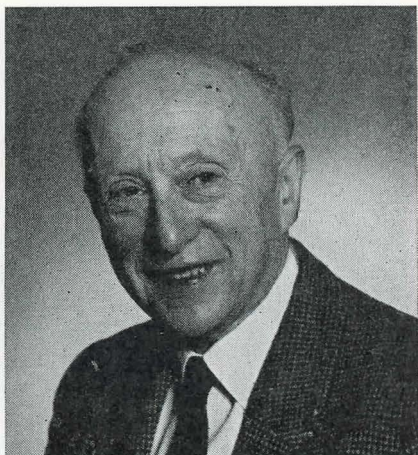
Troels Munk

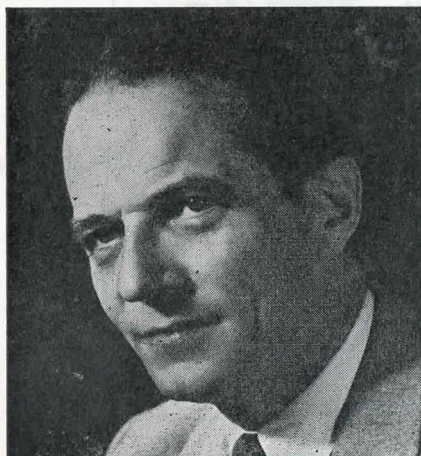
Gyrd Lofqvist

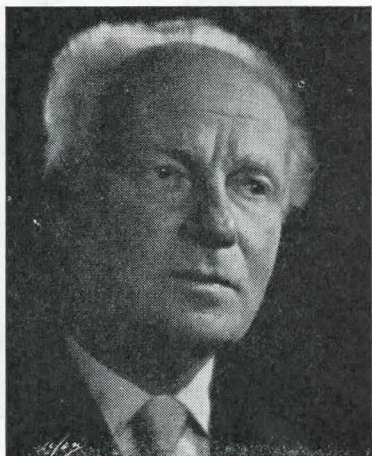
Wm. Knoblauch

Gunnar Stryhn

Harald Hejst

Paul Smyrner

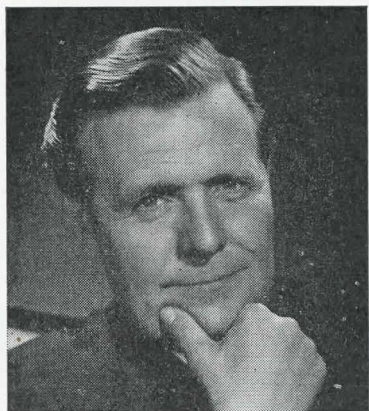
Elna Brodthagen

Ruth Brejnholm

Elin Reimer

Poul Petersen

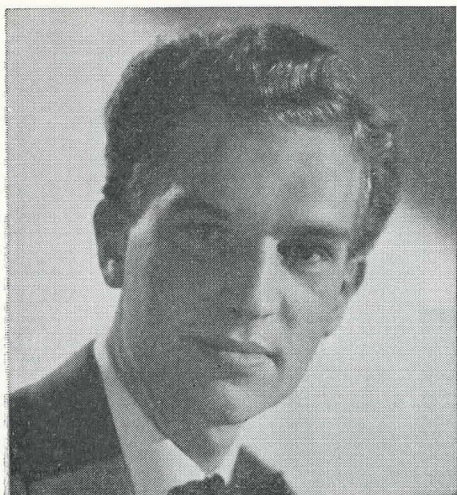
Lise Wolst

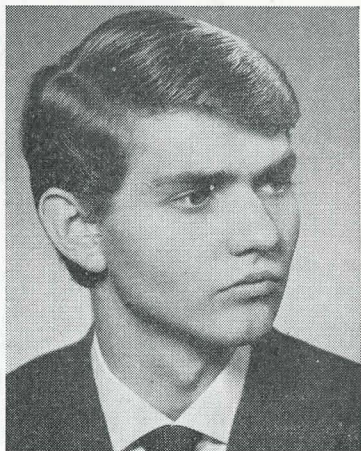
Preben Harris

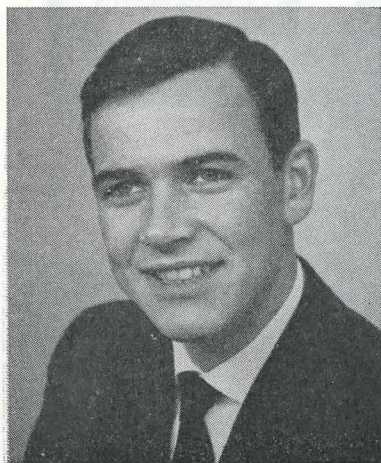
John Hahn-Petersen

Fritz Brun

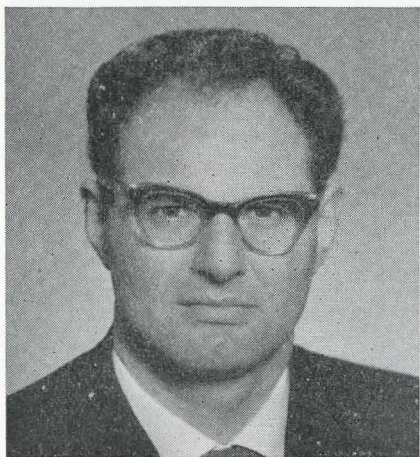
Christoffer Bro

Ole Wegener

Karen Lund

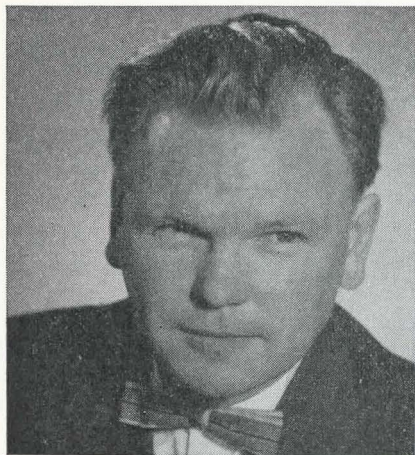
Aage Rishøj
Scenemester

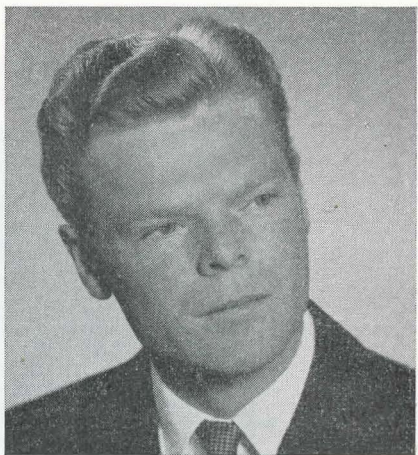
P. Gulstad
Overregissør

Holger Nielsen
Belysningsmester

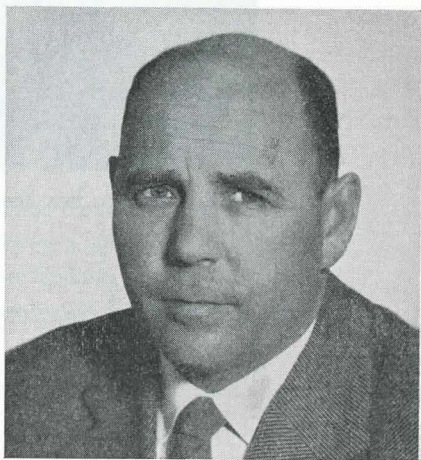
Jens-Anker Olsen
Teatermaler

Ivan Mogensén
Teatermaler

Gustaf Bentsen
Regissør

Frode Sørensen
Regissør

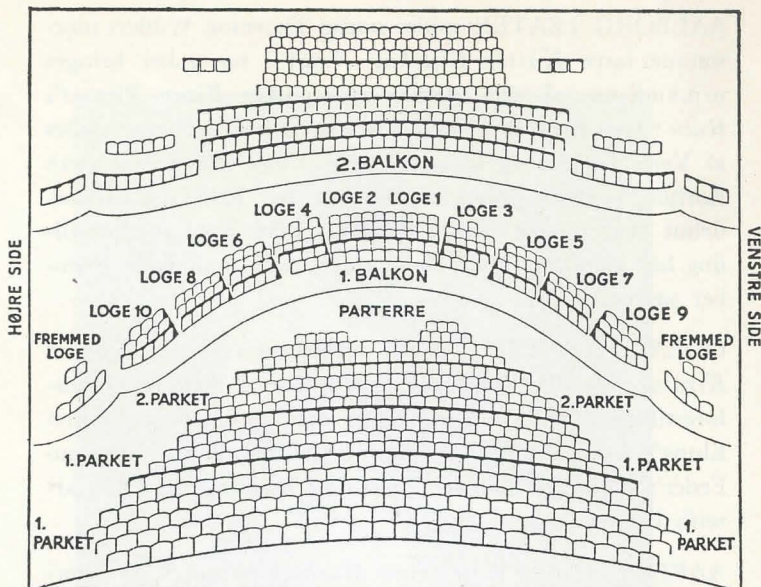
Kostumeprøve hos kostumiere fru *Maria Deleuran*

AALBORG TEATER spiller stadig Thornton Wilders morsomme farce *Kirsten Giftekniv*. Sidst i november bringes urpremiøren på den danske dramatiker Einer Plesner's *Ruth's bog*. Arne Weel sætter iscene og hovedrollerne spilles af Vera Tørresø og Holger Munk. Einer Plesner vil være Aarhus Teater's publikum bekendt fra hans dramatikerdebut med *Eneren* her på teatret i 1956. Som juleforestilling har man valgt *Jul i købmandsgården*, som Palle Reenber sætter iscene.

ODENSE TEATER spiller i øjeblikket operaen *Leonora Kristine*. Den 16. ds. bliver der premiere på årets feriefondsforestilling, Steinbeck's udødelige *Mus og Mænd*, i Søren Elung's iscenesættelse. Dernæst fejres fru Poula Illemann Feder's jubilæum med *Kvinderne på Niskavuori* i Ole Larsen's iscenesættelse.

AARHUS TEATER har efter *Macbeth* premiere på Thorbjørn Egner's originale og festlige *Folk og Røvere i Karde momme by* i Halfdan Rasmussens oversættelse og med Birthe Backhausen som instruktør.

Men inden denne premiere vil Aarhus Teater, medens Den jydsk Opera spiller Rossini's *Barberen i Sevilla*, gæste Det kgl. Teater med sidste sæsons store succes, *En Idealist* af Kaj Munk i Svend Methling's blændende iscenesættelse og med Erno Müller i titelrollen.

	Ord. pris		Ord. pris
1. parket, 1.-6. rk.	12,00	Fremmed loge, 1. rk.	14,00
1. parket, 7.-10. rk.	10,00	Fremmed loge, 2. rk.	10,00
2. parket	8,00	2. balkon, 1. rk.	8,00
Parterre	7,00	2. balkon, 2. rk. midt for .	6,00
1. balkon, 1. rk.	12,00	2. balkon, 2. rk. siderne ..	5,00
1. balkon, 2. rk. loge 1-4 .	12,00	2. balkon, 3.-4. rk.	5,00
1. balkon, øvr. rk. loge 1-4	10,00	2. balkon, 5.-7. rk.	4,00
1. balkon, øvr. rk. loge 5-10	8,00	2. balkon, 8.-10. rk.	2,00
Klapsæder, 1. balkon	6,00		

Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11-17 i Scalas forhal. Derudover salg til forestillingsdagen fra kl. 17 i billetkontoret i teatrets forhal. — **Telefon 2 26 22.**

Billet-priserne kan forandres ved gæstespil, tourneur og særforestillinger. — Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. — Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.